

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Pana mgr. Waldemara Kaaka nt. KONCEPCJA INTEROPERACYJNOŚCI SYSTEMU INFORMACYJNEGO ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO NA SZCZEBLU POWIATU

1. UWAGI OGÓLNE

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska Pana mgr. Waldemara Kaaka pt. „*Koncepcja interoperacyjności systemu informacyjnego zarządzania kryzysowego na szczeblu powiatu*” została opracowana pod naukowym kierownictwem Pana prof. dr. hab. Bogusława JAGUSIAKA na Wydziale Bezpieczeństwa, Logistyki i Zarządzania Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie. Promotorem pomocniczym był Pan dr inż. Romuald Hoffmann.

W mojej ocenie dzieło to jest dojrzałe i posiada wysokie walory merytoryczne i praktyczne. Zauważalne jest w nim doświadczenie Doktoranta zdobyte podczas pracy w Policji oraz w administracji państwowej właściwej dla spraw zarządzania kryzysowego.

Autor rozprawy podejmuje w swoich rozważaniach, niezwykle ważny w całym procesie zarządzania kryzysowego, problem wymiany informacji, które dają podstawy do podejmowania właściwych działań, szczególnie podczas reagowania na sytuacje kryzysowe. Rozwiązanie tego problemu jest bardzo istotne, gdyż doświadczenia administracji publicznej odpowiedzialnej za krajowe bezpieczeństwo pokazują, że przeciwdziałanie pojawiającym się coraz częściej w ostatnich latach zagrożeniom, wymaga budowy efektywnego systemu zarządzania kryzysowego, działającego w strukturach nadrzędnego systemu bezpieczeństwa narodowego. Systemu, który zapewniłby odpowiedni poziom bezpieczeństwa, akceptowanego przez wszystkich obywateli.

Budowa systemu zarządzania kryzysowego to proces długotrwały, wymagający dużego wysiłku organizacyjnego oraz środków finansowych. Należy podkreślić, że w Polsce uczyniono w tym zakresie już bardzo wiele, natomiast ciągle istnieją pewne

niedoskonałości i luki, których przykładem jest, jak słusznie twierdzi Doktorant, brak informacji bądź jej nadmiar. Powoduje to bardzo często chaos oraz implikuje dalsze trudności, takie jak brak zorganizowanych działań, przerzucanie odpowiedzialności pomiędzy podmiotami systemu, czy też niewykorzystanie odpowiednich sił i środków.

Fakt ten potwierdza zasadność podjętych przez Pana mgr. Waldemara Kaaka badań prowadzących do przedstawienia koncepcji zmian w procesie zarządzania kryzysowego, w którym działania dotyczące wymiany danych i informacji odgrywałby kluczową rolę. Za główny cel badań przyjęto opracowanie koncepcji interoperacyjności informacyjnej pozwalającej na udoskonaleniu procesów zarządzania kryzysowego poprzez eliminację zaobserwowanych dysfunkcji oraz zwiększenie poziomu interoperacyjności informacyjnej pomiędzy podmiotami ujętymi w siatce bezpieczeństwa planu zarządzania kryzysowego na szczeblu powiatu. Tak, więc można przyjąć, że niniejsza rozprawa doktorska stanowi materiał nadający się do naukowego uwzględnienia jako podstawa do dalszego postępowania w przewodzie doktorskim.

2. OCENA KONCEPCJI METODOLOGICZNEJ PRACY

Koncepcja metodologiczna rozprawy została umieszczona w rozdziale pierwszym (ss. 10-29), w którym przedstawiono w zasadzie wszystkie podstawowe elementy naukowej metodologii badawczej, obejmującej: operacjonalizację podstawowych pojęć, cel główny i cele szczegółowe pracy, uzasadnienie podjęcia badań, ogólne i szczegółowe problemy badawcze, ramy czasowe, podmiotowe oraz przestrzenne prowadzonych badań, główną hipotezę badawczą, badawcze hipotezy robocze, metody badań empirycznych, techniki i narzędzia badawcze, zmienne zależne i niezależne, konceptualizację procesu badawczego oraz przegląd piśmiennictwa. Przyjętą koncepcję metodologiczną należy uznać za formalnie poprawną i wystarczającą do potrzeb rozprawy. Opis procesu badawczego, pokazuje, że Doktorant potrafił szczegółowo zaplanować i przeprowadzić badania oraz, że doskonale porusza się w problematyce będącej przedmiotem badań.

Koncepcję metodologiczną rozpoczęto od wyjaśnienia podstawowych pojęć związanych z tematyką pracy. Pozwoliło to Doktorantowi zbudować niezbędny aparat pojęciowy wykorzystywany podczas prowadzenia badań. Szczególną uwagę Doktorant zwrócił na kluczowe dla Niego pojęcie - „interoperacyjność informacyjna”. Przeprowadzona analiza istniejących definicji pozwoliła Mu na zaproponowanie własnej

definicji, wg której „interoperacyjność informacyjna to zdolność wszystkich podmiotów do skutecznej komunikacji kryzysowej zapewniającej niezawodne i wydajne współdziałanie w momencie wystąpienia sytuacji kryzysowej”.

Główny problem badawczy został sformułowany w postaci pytania *Jaka powinna być interoperacyjność informacyjna, aby zapewniać sprawne zarządzanie w trakcie zdarzeń o charakterze kryzysowym na szczeblu powiatu?* Rozwiązaniu, tak sformułowanego problemu, towarzyszy pięć szczegółowych problemów badawczych, wspomagających Autora w procesie naukowego poznania, określonych w formie następujących pytań:

1. *Jakie są podstawy teoretyczne interoperacyjności informacyjnej w zarządzaniu kryzysowym?*
2. *Czy obecnie funkcjonujące rozwiązania normatywne (prawne) dotyczące przepływu i wymiany informacji pomiędzy odpowiedzialnymi podmiotami mają wpływ na skuteczność i efektywność realizacji zadań w sytuacjach kryzysowych?*
3. *Jakie są warunkowania interoperacyjności informacyjnej w zarządzaniu kryzysowym na przykładzie wybranych powiatów?*
4. *Jaki jest stan interoperacyjności informacyjnej ustalony na podstawie badań procesu zarządzania kryzysowego w wybranych powiatach?*
5. *Jaka koncepcja systemu interoperacyjności informacyjnej zapewnia efektywne i skuteczne działanie służb w warunkach zarządzania kryzysowego na szczeblu powiatu?*

Wymienione powyżej szczegółowe problemy badawcze korespondują z określonymi przez Doktoranta celami szczegółowymi.

Na wstępie prowadzonych badań Doktorant przyjął główną hipotezę roboczą w formie twierdzenia. Uważa On, że *brak koherentnej koncepcji interoperacyjności informacyjnej pomiędzy podmiotami biorącymi udział w procesie zarządzania kryzysowego prowadzi do ograniczenia sprawności i skuteczności realizowanych działań. Niezbędne jest zatem opracowanie koncepcji bardziej efektywnego modelu systemu informacyjnego pozwalającego na doskonalenie procesów zarządzania kryzysowego poprzez zapewnienie lepszej interoperacyjności informacyjnej pomiędzy odpowiednimi podmiotami.*

Weryfikacji tak postawionej głównej hipotezy towarzyszą hipotezy robocze (ss. 22-23) mówiące, że *obecnie funkcjonujące rozwiązania normatywne (formalno-*

prawne) dotyczące przepływu i wymiany informacji pomiędzy odpowiedzialnymi podmiotami mają negatywny wpływ na skuteczność i efektywność realizacji zadań w sytuacjach kryzysowych. Pociąga to za sobą wniosek, że na obniżenie poziomu interoperacyjności informacyjnej w zarządzaniu kryzysowym w wybranych powiatach wpływa szereg czynników, do których można zaliczyć: istniejące struktury organizacyjne, poziom wykształcenia i umiejętności personelu służb, stosowane (rutynowo) struktury komunikacji (przepływu informacji) oraz infrastruktura terytorialna powiatu. Ze względu na brak systemowych rozwiązań na każdym etapie procesu zarządzania kryzysowego w powiecie gorzowskim występują dysfunkcje w zakresie przepływu/przekazu informacji, co wpływa na skuteczność i efektywność działania służb.

Podsumowując należy stwierdzić, że przyjęta przez Doktoranta koncepcja metodologiczna rozprawy i zaproponowane metody, techniki, narzędzia i procedury badawcze są poprawne i adekwatne do potrzeb rozpatrywanej tematyki badawczej. Wyczerpuje ona wszystkie elementy naukowej procedury badawczej i ukierunkowuje dalsze rozważania merytoryczne. Założony schemat postępowania badawczego właściwie orientuje wysiłek Doktoranta na realizację celu pracy i naukową weryfikację postawionych hipotez badawczych.

3. OCENA MERYTORYCZNA PRACY

Wyniki badań Doktorant przedstawił w formie dojrzałego dzieła naukowego, które pod względem merytorycznym nie budzi wątpliwości. Recenzowana rozprawa doktorska systematyzuje wiedzę z zakresu zarządzania kryzysowego ze szczególnym uwzględnieniem procesu wymiany informacji.

Opracowanie przygotowane na 183 stronach, zawiera wszystkie wymagane elementy redakcyjne prac naukowych, w tym wstęp, pięć rozdziałów merytorycznych, podsumowanie, bibliografię, spis rysunków, spis tabel oraz załączniki.

W rozdziale pierwszym pt. „*Metodologiczne podstawy badań interoperacyjności informacyjnej w zarządzaniu kryzysowym na szczeblu powiatu*” (ss. 10-29) przedstawione zostały podstawy metodologiczne badań, do których odniesiono się w poprzedniej części niniejszej recenzji.

Rozdział drugi pt. „*Uwarunkowania interoperacyjności informacyjnej w zarządzaniu kryzysowym na szczeblu powiatu*” (ss. 25-62) zawiera treści dotyczące definiowania pojęciowego interoperacyjności informacyjnej, jej uwarunkowań i funkcji.

Przedstawiono w nim również problematykę interoperacyjności informacyjnej w kontekście funkcjonowania systemu bezpieczeństwa państwa, służb publicznych oraz zarządzania kryzysowego. Doktorant dużo miejsca poświęcił znaczeniu danych, informacji oraz wiedzy w procesie podejmowania decyzji. Analizując treści tego rozdziału pewne wątpliwości budzi zdanie znajdujące się w podrozdziale *Interoperacyjność informacyjna a funkcjonowanie systemu bezpieczeństwa* na stronie 39, cyt. „... Można zatem zauważyć, że różne dane mogą nam dawać tę samą informację, ale i te same dane mogą dać różne dane...” Bardzo proszę o wyjaśnienie powyższego stwierdzenia i zilustrowanie go przykładami.

W rozdziale trzecim pt. *„Konceptualno-teoretyczne podstawy badania interoperacyjności informacyjnej w zarządzaniu kryzysowym”* (ss. 46-88) odniesiono się do regulacji normatywnych oraz rozwiązań strukturalnych systemu zarządzania kryzysowego. Autor omówił proces interoperacyjności informacyjnej w kontekście budowy krajowego systemu zarządzania kryzysowego. Ważnym elementem tego rozdziału jest scharakteryzowanie jednostek, biorących udział w zarządzaniu kryzysowym oraz identyfikacja przekazywanych informacji, zarówno w administracji samorządowej, jak i rządowej. Przeprowadzone analizy doprowadziły Doktoranta do sformułowania wniosku, że *w obecnie funkcjonującym systemie zarządzania kryzysowego występuje wyraźny deficyt w przekazywaniu informacji, co można uznać za zagrożenie w efektywnym zarządzaniu kryzysowym.* Prosiłbym Doktoranta o wskazanie głównych przyczyn powodujących deficyt informacyjny podmiotów odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowego w Polsce.

Rozdziały czwarty pt. *„Wyniki badań interoperacyjności informacyjnej w aspekcie zarządzania kryzysowego na przykładzie wybranych powiatów”* (ss. 89-107) oraz piąty pt. *„Proponowane rozwiązania mogące sprzyjać interoperacyjności informacyjnej”* (ss.108-122) zawierają zasadniczy element twórczy, bardzo wyraźnie kategoryzujący recenzowaną pracę do rangi rozprawy doktorskiej. W rozdziale czwartym Autor przedstawił wyniki przeprowadzonych badań dotyczących procesu interoperacyjności informacyjnej biorąc pod uwagę zarówno struktury poziome, jak i pionowe systemu zarządzania kryzysowego w odniesieniu do realizacji zadań w poszczególnych fazach zarządzania kryzysowego. Przedstawiono w nim również ocenę obowiązujących rozwiązań prawnych, organizacyjnych i technicznych. Wyniki badań pozwoliły wypracować Doktorantowi wnioski mające charakter użyteczny i przedstawienie

autorskich rozwiązań usprawniających interoperacyjność informacyjną w zarządzaniu kryzysowym. Propozycje te zostały przedstawione w ostatnim rozdziale pracy.

W zakończeniu Autor dokonał podsumowania przeprowadzonego procesu badawczego oraz przedstawił w sposób uogólniony wnioski końcowe. Świadczy to o dojrzałości naukowej kandydata do stopnia doktora.

Część merytoryczną pracy zamyka związana z tematyką rozprawy bibliografia, zawierająca łącznie 95 pozycji, w tym 16 aktów prawnych, 51 pozycji zwartych, 9 artykułów, 19 źródeł internetowych. Ostatnimi elementami opracowania są spisy rysunków i tabel oraz załączniki.

Podsumowując należy stwierdzić, że pod względem merytorycznym rozprawa nie budzi wątpliwości. Praca została napisana językiem poprawnym. Autor wykazał się bardzo dobrą znajomością warsztatu pisarskiego. Rozdziały i podrozdziały tworzą logiczną całość. Nieliczne niedociągnięcia edytorskie nie pomniejszają pozytywnej oceny końcowej pracy.

4. NOWATORSKIE I WARTOŚCIOWE OSIĄGNIĘCIA DOKTORANTA

Do zasadniczych osiągnięć Doktoranta predestynujących do ubiegania się o stopień doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie, należy zaliczyć:

- usystematyzowanie wiedzy z zakresu interoperacyjności informacyjnej w kontekście zarządzania kryzysowego;
- opracowanie autorskiej definicji interoperacyjności informacyjnej;
- opracowanie katalog sytuacji kryzysowych i innych zdarzeń istotnych dla stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, w czasie których następuje wymiana informacji między służbami, strażami i inspekcjami na szczeblu powiatu;
- wskazania rozwiązań technicznych wspomagających interoperacyjność informacyjną w zarządzaniu kryzysowym.

5. WNIOSEK KOŃCOWY

Recenzowana rozprawa doktorska Pana mgr. Waldemara Kaaka pt. „*Koncepcja interoperacyjności systemu informacyjnego zarządzania kryzysowego na szczeblu powiatu*” jest dziełem autorskim i oryginalnym, spełnia podstawowe kryteria stawiane rozprawom doktorskim. Znaczącym walorem rozprawy jest konsekwentna dyscyplina metodologiczna i wysoki poziom rozważań teoretycznych, bazujący na dogłębnej wiedzy Autora. Charakter rozprawy podejmuje ważne problemy nauk o bezpieczeństwie w kontekście procesu wymiany informacji w zarządzaniu kryzysowym.

Rozprawa mgr. Waldemara Kaaka wnosi znaczący wkład w rozwój nauk o bezpieczeństwie, w zakresie zarządzania kryzysowego.

Wobec faktu, że recenzowana praca spełnia wymogi dla prac doktorskich określone w art. 13. ust. 1 *Ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki* (t.j. Dz. U. z 2017, poz. 1789, ze zmianami, w związku z art. 179 *Ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* – Dz. U z 2018, poz. 1669) wnoszę o dopuszczenie Pana mgr. Waldemara Kaaka do publicznej obrony rozprawy doktorskiej.

